

Oy Verme Davranışı ve Yolsuzluk¹

M. Kadir Dođan²

Özet

Yolsuzluğun sebepleri ve sonuçları iktisatçılar tarafından gerek teorik gerek ampirik olarak detaylı bir şekilde tartışılmış olup yolsuzluğun sosyal refahı olumsuz yönde etkilediği hakkında iktisatçılar arasında genel bir görüş birliği bulunmaktadır. Buna rağmen yolsuzluk asırlardır var olan bir olgudur. Demokrasilerde yolsuzluk yapan politikacıların halk tarafından sandıkta cezalandırılarak tekrar seçilmemesi, yeniden seçilmek isteyen politikacıların yolsuzluk yapmamasına neden olur. Öte yandan, adı yolsuzlukla anılan politikacıların tekrar seçilmesi dünyada sıkça rastlanılan bir durumdur. Bu çalışma Türkiye’de yolsuzluğun oy verme davranışını nasıl etkilediğini incelemektedir. Bu amaçla bir anket tasarlanarak Türkiye’nin tüm bölgelerinde uygulanmıştır. Dolayısıyla seçmenin yolsuzluk hakkındaki bilgiyi kullanacakları oya nasıl yansıtacakları anlamak için direk olarak seçmenden elde edilen veri kullanılmıştır. Yolsuzluk yapıldığı bilirse dahi politikacının üretken olmasının oy oranını yükselteceği sonucuna ulaşılmıştır.

Keywords: yolsuzluk; seçimler; hesap verebilirlik; oy verme davranışı

JEL Kodları: D72, D73

---

¹ Bu çalışma TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir.

² Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, doganmk@politics.ankara.edu.tr

Voting behavior and corruption

Abstract

The causes and the consequences of corruption have been extensively studied by economists both theoretically and empirically. Typically these studies find that corruption reduces the social welfare. Despite these findings and the common dislike against corruption, it existed for centuries. The voters in democracies can punish corrupted politicians by not re-electing them, and thus give incentives to politicians who want to be re-elected to remain clean. However, politicians involved in corruption scandals keep getting re-elected throughout the world. This paper examines how corruption affects voting behavior in Turkey. A survey is designed and administered in all regions of Turkey. Consequently we use a data directly drawn from electorate to understand how they reflect information about corruption to their votes. We found that even if the corruption is publicly known, a corrupt politician will increase his vote share if he produces more public goods.

Keywords: corruption; elections; accountability; voting behaviour

JEL Codes: D72, D73

Giriş

Halk tarafından seçilen politikacıların, kamu kaynaklarını kendilerine veya bazı kesimlere menfaat sağlamak amacıyla kullanması siyasal yolsuzluk olarak tanımlanmaktadır. (Rose-Ackerman, 1978; Shleifer ve Vishny, 1993). Bürokratik, yargısal, sendikal gibi farklı yolsuzluk türleri olmasına rağmen bu çalışmada bahsedilen yolsuzluk siyasal yolsuzluğu, yani halk tarafından belirli bir süreliğine belli bir kamu görevini ifa etmek üzere seçmiş politikacıların yaptığı yolsuzluğu ifade etmektedir.

Yolsuzluğun sebepleri ve sonuçları iktisatçılar tarafından gerek teorik gerek ampirik olarak detaylı bir şekilde tartışılmıştır. Bazı çalışmalar yolsuzluğun bürokratik hantallık sorununu çözerek gecikmeleri engellediği ve bürokratlara daha çok çalışmaları için teşvik verdiği gerekçesiyle, sosyal refahı olumlu yönde etkileyebileceğini savunmaktadır (Leff, 1964; Huntington, 1968; Lui, 1985). Ayrıca, genel kabul edilenin tersine yolsuzluğun, büyümeye olumlu etkisinin olabileceği sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (örneğin, Braguinsky, 1996). Bazı çalışmalar ise toplumda hakların yaratılmasını ve dağıtılmasını sağlayan siyasal yapıya bağlı olarak yolsuzluğun etkinliğe olumlu ya da olumsuz katkısının olabileceğini, yolsuzluğun toplum faydasına olan etkisinin ancak yapılacak bir fayda maliyet analizi ile belirlenebileceğini savunmuşlardır (Nye, 1967; Khan, 1996).

Yolsuzluğun sosyal refaha olumlu katkısının olacağını savunan bu çalışmalara rağmen iktisatçılar arasındaki genel görüş, yolsuzluğun sosyal refahı olumsuz yönde etkilediği yönündedir. Ülkeler arası yapılan ampirik çalışmalar yolsuzluğun, iç ve dış yatırımları azalttığını ve büyümeyi olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Mauro, 1995; Treisman, 2000; Mo, 2001; Erkal vd., 2014). Büyümeye olan etkisinin yanı sıra yolsuzluk, gelir dağılımında bozukluğa yol açarak eşitsizliği artırmaktadır (Johnston, 1989; Murphy vd., 1993; Li vd., 2000; Gupta vd., 2002; Gyimah-Brempong, 2002). Ayrıca, yolsuzluğun eğitim ve sağlık harcamalarını azalttığını (Gupta vd. 2001; Mauro, 2002; Lewis, 2006) ve insani gelişmeyi olumsuz yönde etkilediğini (Akçay 2006) gösteren çalışmalar bulunmaktadır.

Yolsuzluğun, sosyal refahı azalttığı genel olarak kabul edilmesine rağmen, asırlardır var olan bir olgu olduğu bilinmektedir. Demokrasilerde yolsuzluk yapan politikacıların halk tarafından sandıkta cezalandırılarak tekrar seçilmemesi, yeniden seçilmek isteyen politikacıların yolsuzluk yapmamasına neden olur. Öte yandan, adı yolsuzlukla anılan politikacıların tekrar seçilmesi dünyada sıkça rastlanılan bir durumdur. Yolsuzluk yapan politikacıların tekrar seçilmesine örnek olarak 2001-2006 arasında İtalya'da başbakanlık yapan Silvia Berlusconi'nin hakkındaki yolsuzluk iddialarına rağmen 2008'de tekrar seçim kazanarak başbakan olması (Chang vd., 2011 ve Newell, 2010), Brezilya devlet başkanlığına 2002 yılında seçilen Lula da Silva'nın yolsuzluk skandallarına rağmen 2006 yılında %60'tan fazla oy alarak tekrar seçilmesi (Balán, 2014), eşi Benazir Butto'nun başbakan olduğu 1993-1996 yılları arasında Pakistan'da bakanlık yaptığı dönemde yaptığı yolsuzluklardan dolayı on bir yıl hapis cezasına çarptırılan Asif Ali Zerdari'nin 2008 yılında cumhurbaşkanlığına seçilmesi (Kantha, 2016 ve Synnott, 2009), haksız servet edindiği iddialarına rağmen Paulo Maluf'un önce Sao Paulo belediye başkanlığı görevine yeniden seçilmesi, ardından da Brezilya kongre üyeliğine seçilmesi (Fleischer, 1996 ve Arruda de Alemia ve Zagaris, 2015) gösterilebilir.

Bu çalışmanın amacı yolsuzluk yapan politikacıların sağladığı hizmetlerin ve ofiste kaldığı sürede gösterdiği performansın onlara tekrar oy verilmesinde etkili olup olmadığını belirlemektir.

Yöntem

Performanstan memnun olunması faktörü etkili ise göre politikacının sağladığı hizmetler ve görev süresi içinde gösterdiği performans, politikacının yolsuzluk yaptığı seçmen tarafından bilinse dahi tekrar seçilmesinde etkili olmaktadır. Bu etkiyi araştırabilmek için iki hipotez oluşturulmuştur.

Hipotez 1. Seçmenin yolsuzluk yapan politikacıya oy vermesinin sebebi politikacının yaptığı hizmetlerden ve gösterdiği performanstan memnun olmasıdır.

Yani, seçmen yolsuzluk yapıldığını bilmesine rağmen performansından memnun olduğu politikacıya oy verecektir. Öte yandan bu hipotezin geçerli olması seçmenin performansından memnun olduğu yolsuzluk yapan politikacıyı, performansından memnun olmadığı dürüst (yolsuzluk yapmayan) politikacıya tercih edeceği sonucunu ortaya çıkarmaz. Çünkü politikacının yolsuzluk yapmaması, başarılı hizmetler yapmasından seçmen için aslında daha değerli olsa bile, seçmen yolsuzluk yapan ve aynı zamanda başarılı hizmetler de yapan bir politikacıya, rakip politikacıların da yolsuzluk yapacağını düşünüyorsa, yapılan hizmetlerin son bulmaması amacıyla oy verebilir.

Politikacının başarılı hizmetler yapmasının (üretken olmasının), yolsuzluk yapmamasına göre seçmence daha çok tercih edilip edilmediğini belirleyebilmek için ikinci bir hipotez daha oluşturulmuştur. Bu hipoteze göre seçmen yolsuzluk yapan ve hizmet üreten politikacıyı, yolsuzluk yapmayan fakat hizmet üretemeyen politikacıya tercih edecektir.

Hipotez 2. Seçmen yolsuzluk yapan ve hizmet üreten politikacıyı, yolsuzluk yapmayan fakat hizmet üretemeyen politikacıya tercih edecektir

Hipotezlerin test edilebilmesi için direk olarak seçmenden anket yoluyla veri toplanması öngörülmüştür. Bu çalışmanın en önemli özelliği, yolsuzluk yapılmasının seçmenin kullandığı oya nasıl yansıdığını dolaylı yollardan (seçim sonuçları analizi gibi) değil, direk olarak seçmenden toplanan veri ile ölçmesidir.

Anket hazırlanırken en önemli husus anketin, seçmenin davranışını doğru biçimde yansıtmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesidir. Anketi cevaplayanlara kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmeyeceği, cevapların tamamıyla gizli tutulacağı ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirileceği, elde edilecek bilgilerin akademik çalışmalarda kullanılacağı belirtilse de, siyasi soruları doğrudan soran bir ankette, cevaplayıcılar düşüncelerini doğru olarak beyan etmeye çekinebilirler. Bu nedenle ankette cevaplayıcıya, düşüncelerini doğrudan sormak yerine, kendisine benzeyen başka bir karakter tanımlayıp, o karakterin ne yapması gerektiği hakkındaki düşüncelerini sormak, cevaplayıcıların fikirlerini daha doğru olarak beyan etmesini sağlayabilmektedir. (Finch, 1987). Kısa hikâye yöntemi (vignette method) olarak adlandırılan bu anket yöntemine göre hayali bir karakter tanımlanarak, o karakter hakkında kısa bir hikâye anlatılır ve anketi cevaplayana o karakterin yerinde olsa nasıl davranacağı sorulur. Bu anket yöntemi birçok bilim dalında yapılan araştırmalarda kullanılmaktadır. Örneğin, Emerson vd. (2001) sosyoloji; Furnham ve Rawlinson (1996) ve Kirmayer vd. (1997) tıp; Bellizzi (1989)

pazarlama alanındaki çalışmalarında yaptıkları anketlerde kısa hikâye yöntemini kullanmışlardır.

Çalışmada uygulanan anket de kısa hikâye yöntemi kullanılarak tasarlanmıştır. Anket Türkiye’de 28 ilde uygulanmıştır. Farklı politikacı özellikleri verilerek hazırlanan soruların her biri, her kişiye sadece bir soru sorulmak üzere, 455’er kişiye sorulmuştur.

Sonuç

Politikacının performansından memnun olunmasının, yolsuzluk yapan politikacıya tekrar oy verilmesinde ne denli etkili olduğunu araştırmak için iki hipotez kurulmuştur. Bunlardan ilki seçmenin yolsuzluk yapan politikacıya oy vermesinin nedeninin politikacının performansından memnun olması olduğunu savunmaktadır. Bu hipoteze göre yolsuzluk yapan ve üretken politikacı, yolsuzluk yapan ve üretken olmayan politikacıya göre daha yüksek oranda oy alacaktır. İncelenen ikinci hipotez ise seçmenin yolsuzluk yapan üretken politikacıyı, yolsuzluk yapmayan ve üretken olmayan politikacıya tercih edeceğini iddia etmektedir. Yani, seçmen için politikacının üretken olmasının, yolsuzluk yapmasından daha önemli olduğunu savunmaktadır. Bu hipoteze göre yolsuzluk yapan üretken politikacı, yolsuzluk yapmayan ve üretken olmayan politikacıya göre daha yüksek oranda oy alacaktır.

Yolsuzluk yapan üretken bir politikacının alacağı oy oranını p_1 ; yolsuzluk yapmayan fakat üretken de olmayan bir politikacının alacağı oy oranını p_2 ve yolsuzluk yapan ve üretken olmayan bir politikacının alacağı oy oranını p_3 ifade etsin. Hipotez testlerine ait boş ve alternatif hipotezler, anket sonucunda elde edilen oranlar arasındaki farklar, standart hatalar, t istatistikleri ve p-değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

	Hipotez 1	Hipotez 2
H_0	$p_1 \leq p_3$	$p_1 \leq p_2$
H_a	$p_1 > p_3$	$p_1 > p_2$
Fark	-0.332	0.114
Std. Hata	0.028	0.033
t-stat	-11.88	3.47
p-değeri	0.000	1.000

Tablo 1. Hipotez testi sonuçları

Bir no’lu boş hipotez %1 anlamlılık düzeyinde reddedilmiştir. Yani performansından memnun olunması, yolsuzluk yapan politikacıya tekrar oy verilmesinde önemli bir faktördür. Yolsuzluk yapan ve üretken politikacı, yolsuzluk yapmayan ve üretken olmayan politikacıya göre daha yüksek

oranda oy almaktadır. Öte yandan 2 no'lu hipotez testinde p- değeri 1.000 olup boş hipotez reddedilememektedir. Yani, seçmenin yolsuzluk yapan ve üretken politikacıyı, yolsuzluk yapmayan ve üretken olmayan politikacıya tercih edeceği söylenemez. Aksine, $H_0: p_1 \geq p_2$ boş hipotezi test edildiğinde p-değeri 0.000 olmakta ve bu boş hipotez %1 anlamlılık düzeyinde reddedilmektedir. Yani, seçmenin yolsuzluk yapmayan ve üretken olmayan politikacıyı, yolsuzluk yapan üretken politikacıya tercih edeceği söylenebilir. Seçmen için politikacının yolsuzluk yapmaması, üretken olmasından daha önemlidir.

Sonuç olarak bu iki hipotez testi sonuçları, politikacının yolsuzluk yaptığı durumda üretken olmasının oyunu artıran bir etken olduğunu fakat politikacının dürüst olmasının (yolsuzluk yapmamasının), üretken olmasından seçmence daha çok tercih edilen bir meziyet olduğunu ortaya koymuştur.

KAYNAKÇA

- Akçay S. 2006. "Corruption and human development", *Cato Journal*, 26, 29–48.
- Arruda De Almeida, M., Zagaris, B. 2015. "Political Capture In The Petrobus Corruption Scandal: The Sad Tale Of An Oil Giant", *The Fletcher Forum of World Affairs*, 39(2), 87–99.
- Balán, M. 2014. "Surviving Corruption in Brazil: Lula's and Dilma's Success Despite Corruption Allegations, and Its Consequences", *Journal of Politics in Latin America*, 6(3), 67–93.
- Bellizzi, J. A., Hite, R. E. 1989. "Supervising Unethical Salesforce Behavior", *Journal of Marketing*, 53 (2), 46-47.
- Braguinsky, S. 1996, "Corruption and Schumpeterian Growth in Different Economic Environments", *Contemporary Economic Policy*, 14, 14–25.
- Chang, E.C.C., Kayser, M.A, Linzer, D.A., Rogowski, R. 2011. *Electoral Systems and the Balance of Consumer-Producer Power*. New York: Cambridge University Press.
- Emerson, M. O., Chai, K. J., Yancey, G. 2001. "Does race matter in residential segregation? Exploring the preferences of white Americans", *American Sociological Review*, 66(6), 922-935.
- Erkal, G., Akıncı, M., Yılmaz, Ö. 2014. "Yolsuzluk ve İktisadi Büyüme İlişkisi: OECD ve AB Ülkeleri Üzerine Panel Sınır Testi Analizi", *Sayıştay Dergisi*, 92,143-162.
- Finch, J. 1987. "The vignette technique in survey research", *Sociology*, 105-114.
- Fleischer, D. 1996. "Political Corruption in Brazil", *Crime, Law and Social Change*, 25(4), 297–321.
- Furnham, A., Rawlinson, A. 1996. "Beliefs about the efficacy of complementary medicine: A vignette study", *Complementary Therapies in Medicine*, 4(2), 85-89.
- Gupta, S., Davoodi, H., Alonso-Terme, R. 2002, "Does Corruption Affect Income Inequality and Poverty?", *Economics of Governance*, 3, 23-45.
- Gupta, S., Davoodi, H., Tiongson, E. 2001. "Corruption and the Provision of Health Care and Education Services". *The Political Economy of Corruption*. Editör: Jain, A.K. New York: Routledge.
- Gyimah-Brempong, K. 2002. "Corruption, Economic Growth, and Income Inequality in Africa", *Economics of Governance*, 3: 183-209.
- Huntington, S. P. 1968. *Political Order in Changing Societies*. New Haven: Yale University Press.
- Johnston, M. 1989. "Corruption, inequality, and change". *Corruption, Development and Inequality: Soft Touch or Hard Graft*. Editor: Peter M. Ward. New York: Routledge.
- Kantha, P. K. 2016. "Corruption and Governance in South Asia". s. 117-140. *Corruption in Comparative Perspective: Sources, Status and Prospects*. Editör: Charles Funderburk. New York: Routledge.
- Khan, M. 1996. "The efficiency implications of corruption", *Journal of International Development*, 8(5), 683-696.
- Kirmayer, L. J., Fletcher, C. M., Boothroyd, L. J. 1997. "Inuit attitudes toward deviant behavior: a vignette study", *The Journal of nervous and mental disease*, 185(2), 78-86.

- Leff, N. H. 1964. "Economic Development through Bureaucratic Corruption", *American Behavioral Scientist*, 8(3), 8-14.
- Lewis, M. 2006. "Governance and corruption in public health care systems". Center for Global Development Çalışma Tebliği No: 78.
- Li, H., Xu, L.C., Zou, H.F. 2000. "Corruption, Income Distribution, and Growth", *Economics & Politics*, 12: 155-182.
- Lui, F. T. 1985. "An Equilibrium Queuing Model of Bribery", *Journal of Political Economy*, 93, 760-781.
- Mauro, P. 1995, "Corruption and growth", *Quarterly Journal of Economics*, 110 (3), 681-712.
- Mauro, P. 2002. "The effects of corruption on growth and public expenditure". s. 339-352. *Political corruption: Concepts and contexts*, Editörler: Heidenheimer, A. J., Johnston, M. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Mo, P.H. 2001. "Corruption and economic growth", *Journal of comparative economics*, 29(1), 66–79.
- Murphy, K.M., Shleifer, A., Vishny, R.W. 1993, "Why is Rent-Seeking So Costly to Growth?", *American Economic Review Papers and Proceedings*, 83: 409-414.
- Newell, J. 2010. *The Politics of Italy: Governance in a Normal Country*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nye, J.S. 1967. "Corruption and political development: a cost-benefit analysis", *American Political science Review*, 61, 417–427.
- Rose-Ackerman, S. 1978. *Corruption: A Study in Political Economy*. New York: Academic Press.
- Shleifer, A., Vishny R. W. 1993, "Corruption", *Quarterly Journal of Economics*, 108 (3), 599-617.
- Synnott, H. 2009. "What is Happening in Pakistan?", *Survival: Global Politics and Strategy*, 51(1), 61–80.
- Treisman, D. 2000, "The Causes of Corruption: A Cross-National Study", *Journal of Public Economics*, 76 (3), 399–457.